

การจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา*

The Management of Electronic Accounting and Financial Systems For Vocational Education Institution

กรรณ พากเพียร¹

บทคัดย่อ

บทความนี้รายงานการศึกษาการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา (2) ศึกษาองค์ประกอบและคุณสมบัติ (3) การออกแบบและ (4) การจัดทำคู่มือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน เป็นหัวหน้างานการเงินและบัญชี ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาครัฐ จำนวน 201 แห่ง เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 2 รอบ หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า (1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาขาดซอฟต์แวร์ระบบบัญชีและการเงินเพื่อการบริหารจัดการ (2) องค์ประกอบและคุณสมบัติของรูปแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านระบบบัญชีและการเงิน ด้านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ และระบบคอมพิวเตอร์ (3) ผลการทดลองใช้ระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (4) ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยภาพรวมคู่มือ มีความเหมาะสมในระดับมาก

คำสำคัญ: บัญชีอิเล็กทรอนิกส์, การเงินอิเล็กทรอนิกส์

Abstract

This paper reports on the study done on the conditions, the components and the qualities; the design; and the actions taken in the preparation of the concluding handbook. The sample consisted of

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

* ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2552

อาจารย์ที่ปรึกษา: รศ. ดร. ไซติ เพ็ชรชื่น

201 chiefs of accounting and finance in government vocational education institutions under the Vocational Education Commission. Data were collected through interviews and questionnaires applying the Delphi technique. Statistical techniques used to analyze the data included median, inter quartile and mean. The results showed that: (1) The vocational education institutions lacked the electronic accounting and financial system software for management; (2) The main components of the system were the electronic communication system and the computer system; (3) The electronic accounting and financial systems were tried out, and the system manual assessment was performed by 18 specific software development experts. The results indicated that the overall opinion on all aspects was high. The experts suggested that the government should provide the budget to develop this software system in order to make the highest benefits for the education institutions;(4) The handbook designed by the researcher was assessed by qualified experts and found to be highly suitable. Suggestions obtained include the inclusion of more contents for analyzing financial data, samples of forms for vocational education institutions, and relevant parties should provide budget support as was also suggested by the experts.

Keywords: electronic accounting, electronic financial

ความนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยในการบริหารงานในระดับประเทศ องค์การที่สำคัญ ในการตลาด การเงิน การผลิต และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ระบุแนวทางขับเคลื่อนที่สำคัญคือ สนับสนุนระบบฐานข้อมูลในทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น โดยสนับสนุนให้หน่วยงานพัฒนาระบบ ฐานข้อมูล และเพื่อติดตามตรวจสอบการดำเนินนโยบาย และสนับสนุนการสร้างโครงข่ายข้อมูลร่วมกันทั้งในระดับจังหวัด ท้องถิ่นและชุมชนเข้ากับส่วนกลางให้เป็นระบบที่เข้าถึงได้ง่าย และใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และแนวทางสำคัญอีกประการคือ พัฒนาระบบการติดตามประเมินผล และสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในทุก ระดับ โดยพัฒนายกระดับระบบติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐานและมีวิธีวัดผลงานที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบผลระหว่างหน่วยงานได้ ที่มุ่งความคุ้มค่า ความโปร่งใส

การบริหารงานในสถานศึกษาเป็นการกระจายอำนาจ เพื่อให้การจัดการระบบบัญชีและการเงิน อิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการบริหารจัดการที่โปร่งใส มีธรรมาภิบาล สามารถตรวจสอบได้

ปัจจุบันมีแนวโน้มที่สำคัญสองประการที่เพิ่มความสำคัญยิ่งต่อการจัดการระบบบัญชีการเงิน คือ (1) โลกอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ และ (2) มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มขึ้นอย่างมาก สถานศึกษาอาชีวศึกษายังขาดเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการบริหารจัดการ ไม่มีระบบและมาตรฐานที่ดี จึงทำให้การบริหารจัดการระบบบัญชีและการเงินเกิดความล่าช้า มีความผิดพลาด การจัดการการบัญชีการเงินไม่เป็นระบบและไม่เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติของกระทรวงการคลัง มีผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติ และผู้ใช้บริการ และมีผลกระทบต่อการตัดสินใจบริหารจัดการงานของผู้บริหาร เพราะรายงานข้อมูลทางการเงินเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการตัดสินใจของผู้บริหาร

จากสรุปผลการบริหารงานการเงิน การบัญชี และพัสดุ ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ตรวจพบโดย

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2551 โดยกลุ่มตรวจสอบ ตรวจพบปัญหาและข้อบกพร่องในเรื่องการบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ ไม่โปร่งใส มีข้อผิดพลาด ไม่เป็นไปตามระเบียบ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยจะเกิดปัญหาในเรื่อง การรับเงิน การจ่ายเงินเป็นเช็ค การจ่ายเงินยืม การจ่ายเงิน การใช้เงินตามโครงการ การบันทึกบัญชี การจัดทำรายงาน วิธีซื้อวิธีจ้าง การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทรัพย์สิน ไม่มีการควบคุมภายใน ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เกิดจากการบริหารจัดการทางการเงิน และบัญชีเป็นการจัดทำด้วยมือ

การบริหารงานการเงิน เป็นส่วนหนึ่งของงานบริหารที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะการตัดสินใจทางด้านการเงินจะมีส่วนเป็นปัญหาของการตัดสินใจขยายสถานศึกษา หรือระดับโครงการ ดังนั้นการบริหารการเงินให้สามารถรู้สถานการณ์ทางการเงินตลอดเวลาจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารการตัดสินใจ การพัฒนาระบบบริหารการเงินที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพจะสามารถช่วยให้การบริหารการเงินในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีการกระจายอำนาจสู่ระดับล่าง ปฏิบัติงานได้คล่องตัว มีความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และสามารถตรวจสอบได้ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในโลกยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ที่จะต้องมีการพัฒนาการจัดการระบบบัญชีและการเงินให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างดีเยี่ยม

จากความสำคัญ สภาพปัญหา ดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินของสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยผู้วิจัยมีแนวคิดในการออกแบบเป็นระบบบัญชีการเงินแนวใหม่ ที่สามารถปฏิบัติงานบนอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งจะสามารถทำให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้ให้บริการ และเป็นการลดขั้นตอนในการบริหารงานทางการเงินและลดการใช้ทรัพยากรกระดาษ และยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้การจัดการระบบบัญชีและการเงิน มีระบบการบริหาร

จัดการที่ดี ถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีทั่วไปโดยผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ข้อมูลแบบ Real Time เพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด (กชกร เฉลิมกาญจนา, 2544)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน
2. กำหนดองค์ประกอบ และคุณสมบัติ ของการจัดการระบบบัญชีและการเงินโดยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา
3. ออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา
4. จัดทำคู่มือการวิเคราะห์และออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้างานการเงินและบัญชี ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาครัฐ จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และจำนวน 201 แห่ง เป็นจำนวน 201 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นการประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 2 รอบ หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ หาค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

1.1 ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 ซึ่งการบริหารจัดการระบบบัญชีและการเงินส่วนใหญ่เป็นการจัดทำด้วยมือ การจัดทำเอกสารและหลักฐานดำเนินการด้านการเงินรับ และเบิกจ่ายเงิน บันทึกรายการบัญชี ปรับปรุงบัญชี การปิดบัญชี ตรวจสอบ รายงานเงินคงเหลือให้เป็นไปตามระเบียบ ควบคุมการเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี เก็บรักษาเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ไว้เพื่อการตรวจสอบและดำเนินการทำลายเอกสารตามระเบียบ และปัจจุบันโครงสร้างสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ฝ่ายทรัพยากร ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายพัฒนากิจกรรมนักเรียน การศึกษา และฝ่ายวิชาการ

1.2 ปัญหาของการจัดการระบบบัญชีและการเงินของสถานศึกษาอาชีวศึกษา คือ สถานศึกษาอาชีวศึกษาขาดซอฟต์แวร์ระบบบัญชีและการเงินมาบริหารจัดการ จึงก่อเกิดปัญหาในหลายๆ ด้าน

1.3 การศึกษาค้นคว้าแนวคิด จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบและคุณสมบัติของการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผลการศึกษาค้นคว้าแนวคิดจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาได้เป็นกรอบในการวิจัย ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ด้านระบบบัญชีและการเงิน ได้แก่ ระบบผังบัญชี ระบบบัญชี ระบบการเงิน ระบบบัญชีรายได้ ระบบทรัพยากรบุคคล ระบบสินทรัพย์ถาวร ระบบจัดซื้อจัดจ้าง ระบบภาษี และระบบรักษาความปลอดภัย ด้านระบบสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ระบบอินเทอร์เน็ต ระบบ ADSL ระบบคู่สายโทรศัพท์ระบบ Wireless เครือข่ายไร้สาย และระบบ XML ด้านระบบคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ระบบปฏิบัติการ OS ระบบฐานข้อมูล และภาษาที่ใช้ในการพัฒนาซอฟต์แวร์

นำผลการศึกษาในข้อ 1.1 1.2 และ 1.3 ประมวลเป็นแนวคิดกำหนดแนวทางในการพัฒนาได้เป็นองค์ประกอบและคุณสมบัติของการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ด้านระบบบัญชีและการเงิน ด้านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ และด้านระบบคอมพิวเตอร์ มีองค์ประกอบย่อย 17 องค์ประกอบ ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง 131 ข้อ ตัวแปรย่อย 40 ข้อ และคุณสมบัติ ประกอบด้วย หัวข้อหลัก 10 ข้อ และข้อย่อย 58 ข้อ

2. เพื่อกำหนดองค์ประกอบ และคุณสมบัติของการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

นำผลการศึกษาที่ได้จากข้อ 1 มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบและคุณสมบัติของการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ เป็นแบบสอบถาม ถามหัวหน้างานการเงินและบัญชี ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาครัฐ จำนวน 201 แห่ง จำนวน 201 คน พิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวข้องที่ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 0.75 สรุปผลได้เป็นองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบบัญชีและการเงิน ด้านระบบสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ และด้านระบบคอมพิวเตอร์ องค์ประกอบย่อย 17 องค์ประกอบ และตัวแปรที่เกี่ยวข้อง 47 ข้อ และคุณสมบัติหัวข้อหลัก 10 ข้อ และข้อย่อย 58 ข้อ ถือเป็นตัวแปรเกี่ยวข้องที่สำคัญนำไปสู่แนวทางในการออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

3. เพื่อกำหนดแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

นำผลที่ได้ ที่ผ่านตามเกณฑ์การพิจารณา มาร่างระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อกำหนดแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ด้าน

องค์ประกอบย่อย 17 องค์ประกอบ ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง 47 ข้อ และคุณสมบัติมีหัวข้อหลัก 10 ข้อ และข้อย่อย 58 ข้อ ดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษา โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) จำนวน 2 รอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 18 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเจาะจงให้ผู้บริหารสถานศึกษาลงความเห็นและประมาณค่าความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ โดยการประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์พิจารณาจากระดับเฉลี่ยความเหมาะสม ต้องมีค่ามัธยฐาน (median) ไม่ต่ำกว่า 3.50 และ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 0.00-1.50 ถือว่าคำตอบมีความสอดคล้อง ผลการออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผลได้เป็นระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาชุดซอฟต์แวร์ระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยทุกข้อคำถามมีค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผ่านตามเกณฑ์การพิจารณา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ด้านระบบบัญชีและการเงิน มีองค์ประกอบย่อย 9 องค์ประกอบ มีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง 47 ด้านระบบสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย ด้านระบบคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย และคุณสมบัติมีหัวข้อหลัก 10 ข้อ และข้อย่อย 58 ข้อ

4. จัดทำคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

จากการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาเป็นชุดซอฟต์แวร์ในลำดับต่อไป โดยใช้คู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่ออกแบบขึ้นเป็นแนวทางในการพัฒนา ผู้วิจัยจึงได้จัดทำคู่มือการใช้เพื่อประกอบการพัฒนาชุดซอฟต์แวร์ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบการบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับ

สถานศึกษาอาชีวศึกษา

ส่วนที่ 2 การจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ด้านระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วยระบบผังบัญชี ระบบบัญชี ระบบการเงิน ระบบบัญชีรายได้ ระบบทรัพยากรบุคคล ระบบสินทรัพย์ถาวร ระบบจัดซื้อจัดจ้าง ระบบภาษี และระบบรักษาความปลอดภัย ด้านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ระบบอินเทอร์เน็ต ระบบ ADSL ระบบคู่สายโทรศัพท์ และระบบ wireless เครือข่ายไร้สาย และด้านระบบคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วยระบบปฏิบัติการ OS ระบบฐานข้อมูล Database และภาษาที่ใช้ในการพัฒนาซอฟต์แวร์

ส่วนที่ 3 แนวทางการใช้คู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

จากคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา นำมาประเมินความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ด้วยแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยพิจารณาจากระดับความเหมาะสมตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยภาพรวมคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมาก ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ได้แก่ การเพิ่มเนื้อหาการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ตัวอย่างแบบฟอร์มเอกสารของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนเงินงบประมาณเพื่อพัฒนาเป็นชุดซอฟต์แวร์ ผู้วิจัยได้แก้ไข ปรับปรุงคู่มือเพื่อความเหมาะสมของการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้

การทดลองใช้คู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา นำคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหลังจากปรับปรุงแล้ว มาทดลองใช้จริง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน โดยนำไปใช้กับผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาซอฟต์แวร์ ระยะเวลาตั้งแต่ เดือนกันยายน 2552 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2553 จำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือก แบบเจาะจง เพื่อนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาในเชิงคุณภาพ ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาซอฟต์แวร์ จำนวน 18 คน สามารถศึกษารายละเอียด ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ และความต้องการของผู้ใช้ เจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร โดยเป้าหมายมุ่งเน้นพัฒนาให้ได้ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ใช้ซอฟต์แวร์ เพื่อการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แสดงความเห็นว่า คู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษามีประโยชน์มาก ใช้ง่าย มีความละเอียดและมีคุณค่า ต่อการศึกษา รายละเอียดชัดเจน เนื้อหาครอบคลุม ทุกระบบ เนื้อหาสาระบางตอนค่อนข้างยาก ควรเพิ่มเติม ในเนื้อหาให้มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องบัญชีและการเงิน ผู้เชี่ยวชาญโดยส่วนใหญ่เห็นว่าคู่มือการจัดการระบบ บัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษา มีประโยชน์มาก

ผลที่ได้จากการดำเนินการตามคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินสำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษามีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญได้รับความสะดวกในเรื่องของ ข้อมูล ความรู้ เกี่ยวกับ การจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทำให้ลดเวลาในการเก็บข้อมูลการศึกษาค้นคว้าจาก สถานةที่จริง
2. ผู้เชี่ยวชาญสามารถดำเนินการพัฒนา สามารถพัฒนาซอฟต์แวร์ได้ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้
3. คู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงิน อิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเป็น เครื่องมือช่วยในการพัฒนาซอฟต์แวร์

4. สามารถลดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ของผู้พัฒนาซอฟต์แวร์

5. จากการศึกษาคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้เชี่ยวชาญสามารถทราบได้ถึงความต้องการใช้งาน ระบบซอฟต์แวร์ของเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารสถานศึกษา

การประเมินคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา จากการทดลองใช้คู่มือแล้ว ได้ทำการประเมิน ความคิดเห็นของการใช้คู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาซอฟต์แวร์ ผลการประเมิน พบว่า ภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความ ถูกต้อง และแสดงความคิดเห็นว่า ปัจจุบันการบริหารงาน ด้านการเงินของสถานศึกษาอาชีวศึกษามีปัญหา เนื่องด้วยระบบ GFMS ที่ส่วนราชการกลางนำมาใช้เพื่อ ดึงข้อมูลจากส่วนภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การบริหาร จัดการงบประมาณของรัฐ มิได้มุ่งเน้นให้ส่วนภูมิภาค นำมาใช้ GFMS--Government Fiscal Management Information System ระบบบริหารการเงินการคลัง ภาครัฐอิเล็กทรอนิกส์ จึงไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา

หลังจากการประเมินผู้วิจัยจัดทำเล่มคู่มือ การจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับ สถานศึกษาอาชีวศึกษา ฉบับสมบูรณ์

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาระบบ การจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับ สถานศึกษาอาชีวศึกษาพบว่า การบริหารจัดการระบบ บัญชีและการเงินส่วนใหญ่เป็นการจัดทำด้วยมือ ก่อให้เกิดปัญหา การบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ไม่เป็นไปตามระเบียบ ขาดความโปร่งใส ได้แก่ การบันทึก บัญชีผิดพลาดและซ้ำซ้อน การรายงานผลการดำเนินงาน ล่าช้า ไม่ลงลายมือชื่ออนุมัติในเอกสารที่เบิกจ่าย

การเชื่อมต่อ ขั้นตอนและระบบงานต้องใช้เจ้าหน้าที่ในการติดต่อประสานงาน การจัดเก็บข้อมูลต้องใช้เจ้าหน้าที่และเวลาในการดำเนินการจัดเก็บ ฯลฯ

สรุปสาระสำคัญ คือ สถานศึกษาอาชีวศึกษาขาดซอฟต์แวร์ระบบบัญชีและการเงินเพื่อการบริหารจัดการ แสดงถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาชุดซอฟต์แวร์ระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารจัดการระบบบัญชีและการเงินของสถานศึกษาอาชีวศึกษา สอดคล้องกับ สรุปผลการบริหารงานการเงิน การบัญชีและพัสดุ ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่ตรวจพบโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2551 ตรวจพบปัญหาและข้อบกพร่องในเรื่องการบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ

2. เพื่อกำหนดองค์ประกอบ และคุณสมบัติของการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเป็นกรอบแนวคิดกำหนดแนวทางในการออกแบบได้เป็นองค์ประกอบ และคุณสมบัติของการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ด้านระบบบัญชีและการเงิน ด้านระบบการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ และด้านระบบคอมพิวเตอร์ มีองค์ประกอบย่อย 17 องค์ประกอบ ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง 131 ข้อ ตัวแปรย่อย 40 ข้อ และคุณสมบัติ ประกอบด้วยหัวข้อหลัก 10 ข้อ และข้อย่อย 58 ข้อ

3. เพื่อออกแบบการจัดการบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

ผลการออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทำให้ได้ข้อสังเกตนำไปสู่การอภิปรายผล ดังนี้

ผลการออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทำให้ได้การจัดการแนวใหม่ที่เป็นต้นแบบ เพื่อเป็นแนวทางปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการระบบบัญชีและการเงินของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีคุณลักษณะเด่นด้านการบริหารจัดการมีความก้าวหน้า นำยุค นำสมัย โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

สามารถยกระดับการบริหารเป็นสถานศึกษาชั้นนำในการบริหารจัดการระบบบัญชี มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดประสิทธิผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา การรายงานผลการวิเคราะห์ทางการเงินเป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจที่รวดเร็ว ผู้ปฏิบัติงานและผู้ใช้ได้รับความสะดวก ใช้งานง่าย สามารถเชื่อมต่อกันทุกระบบที่เกี่ยวข้อง รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถทำงานทั้งแบบด้วยมือและแบบอัตโนมัติ เป็นการส่งค่าหรือข้อมูลผ่านทางแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (e-Form) หรือ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Document) โดยผู้มีอำนาจลงนามอิเล็กทรอนิกส์ (electronic signature) ระบบจะอนุมัติรายการที่ลงนามหรือบันทึกบัญชีโดยอัตโนมัติ และสามารถแสดงรายงานทางบัญชี และรายงานอื่นที่เกี่ยวข้อง แบบ Real Time สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มีแนวทางขับเคลื่อนที่สำคัญคือ สนับสนุนระบบฐานข้อมูลในทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น โดยสนับสนุนให้หน่วยงานระดับนโยบายด้านข้อมูลพัฒนาระบบข้อมูล ฐานข้อมูล และระบบบริหารจัดการส่งเสริมการพัฒนาข้อมูลเพื่อติดตามตรวจสอบการดำเนินนโยบาย และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายข้อมูลร่วมกันเพื่อการวางแผนและติดตามประเมินผลในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน ส่งเสริมการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลระดับจังหวัด ท้องถิ่นและชุมชนเข้ากับส่วนกลางให้เป็นระบบที่เข้าถึงได้ง่าย และใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

ผลการออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทำให้ได้การจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีจุดเด่นที่สำคัญ คือ มีตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน ได้แก่ มีตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาชุดซอฟต์แวร์เป็นคุณสมบัติของซอฟต์แวร์ 58 ข้อ และมีตัวชี้วัดการบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นรายงานวิเคราะห์ผลทางการเงิน สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่มีแนวทางขับเคลื่อนที่สำคัญคือ

พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกระดับ โดยพัฒนาระบบการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน ให้มีมาตรฐานและมีวิธีวัดผลงานที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบผลระหว่างหน่วยงานได้ รวมทั้งสนับสนุนให้ทุกส่วนราชการพัฒนาระบบตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ ที่มุ่งความคุ้มค่า ความโปร่งใส

ผลการออกแบบ โดยผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ตัวแปรหลัก 17 ตัวแปร ตัวแปรย่อย 47 ตัวแปร และคุณสมบัติ 10 ข้อหลัก และ 58 ข้อย่อย ผ่านตามเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ อยู่ใน 3 อันดับแรกที่ยั่งยืนจากมากไปหาน้อย ได้จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของหัวหน้างานการเงินและบัญชี ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่าตัวแปรเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อการบริหารงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ใช้ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนั้นผลการตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทำให้ได้ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิให้เพิ่มรายละเอียดในคู่มือ ด้านระบบบัญชี เกี่ยวกับเครื่องมือวัดผลการดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลทางบัญชีเป็นตัววัด ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ โดยผู้วิจัยได้เพิ่มรายละเอียดวิธีคำนวณและตัวอย่างตารางผลการวิเคราะห์ทางการเงิน สอดคล้องกับ แนวคิดของ อารมณ รวีอินทร์ (2545) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ทางการเงินและการรายงาน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์งบการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนทางการเงิน (financial ratios) โดยผลการวิเคราะห์ทางการเงินสามารถตอบสนองผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาด้านข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างตรงประเด็น

ผลการประเมินคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

โดยผู้เชี่ยวชาญที่ได้ทดลองใช้คู่มือ พบว่า แต่ละด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับคือ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความถูกต้อง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ คือ สถานศึกษาเองยังขาดเงินงบประมาณในการพัฒนาซอฟต์แวร์ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เนื่องจากการพัฒนาซอฟต์แวร์จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างแท้จริง

ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ คือ ให้เพิ่มเนื้อหาการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ตัวอย่างแบบฟอร์มเอกสารของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนเงินงบประมาณเพื่อพัฒนาเป็นซอฟต์แวร์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา การออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา จะสามารถแก้ไขปัญหาสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการบริหารจัดการทางการเงินและบัญชี ทั้งนี้ เป็นผลที่ยืนยันได้จากการออกแบบได้ผ่านกระบวนการวิจัยอย่างมีระบบเป็นขั้นเป็นตอน ทั้งการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบและคุณสมบัติของการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง การออกแบบการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษา อาชีวศึกษา ที่ผ่านการสังเคราะห์และการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิผ่านการทดลองใช้คู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษา อาชีวศึกษา ว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และผ่านขั้นตอนของการประเมินคู่มือการจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษา อาชีวศึกษา จากผู้ที่ทดลองใช้คู่มือแล้ว ตลอดจนคู่มือดังกล่าวยังได้ออกแบบ

มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษาอาชีวศึกษา ให้สามารถบริหารจัดการงานการบัญชีและการเงิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด แก่สถานศึกษา

จากการทดลองใช้คู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญด้าน พัฒนาซอฟต์แวร์ การพัฒนาซอฟต์แวร์ยังไม่สามารถ ดำเนินการให้เป็นชุดซอฟต์แวร์การจัดการระบบ บัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษา อาชีวศึกษาได้ จากข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ และระยะเวลาที่จะดำเนินการพัฒนาชุดซอฟต์แวร์ อย่างไรก็ดีตามผู้วิจัยเห็นควรอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้อง ให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เพื่อเป็น แรงผลักดันให้การบริหารจัดการการอาชีวศึกษาของไทย

ได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริง เพราะการบริหารจัดการ ข้อมูลที่ดีโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นการบริหาร จัดการที่จะทำให้ภาครัฐเป็นศูนย์ข้อมูลอย่างแท้จริง สามารถบริหารจัดการในการวางแผนงบประมาณได้ อย่างถูกต้องและตรงประเด็น และมีฐานข้อมูลเพื่อ การพัฒนาและปรับปรุงให้สถานศึกษามีความก้าวหน้า มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ควรจัดทำคู่มือการจัดการระบบ บัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษา อาชีวศึกษา ได้เป็นคู่มือการจัดการระบบบัญชีและ การเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ฉบับสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กชกร เฉลิมกาญจนนา. (2544). *การบัญชีบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารมณ รวีอินทร์. (2545). *การวิเคราะห์ทางการเงินและการรายงาน*. กรุงเทพฯ: แผนกตำราและคำสอน มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.